

וסיפא, הא קא משמע לן: כיון דנקיט לה לתורה בידיה, הרי אף על גב דלא אמר אלא "בה" — כמאן דאמר "במה שכתוב בה", דמי. כי בהחזקתו את ספר התורה בידו הוא מתכוון להשבע במה שאמור בו, ולא בגווילים.

מתניתין:

האומר: "קונם שאני ישן", או שאמר: "קונם שאני מדבר", או "שאני מחלד", ובגמרא יתבאר כיצד היה לשונו. (3)

וכן האומר לאשתו: קונם שאני משמשך —

הרי זה — כל אחד ואחד מאלו — ב"לא יחל דברו". (4)

ואי בעית אימא, אפשר להעמיד את הברייתא באופן אחר:

הרישא והמציעתא מדברים כאשר ספר התורה מונח לפניו, ולכן כשהוא אומר "בתורה" הוא מתכוון להשבע בגווילים, וכשאומר "במה שכתוב בה" הוא נשבע בשמות הקדושים שבה.

ואילו הסיפא מדברת כאשר הוא מחזיק את ספר התורה בידו, וכמו שהעמידה רב נחמן בתירוץ הראשון. אלא, שאין לגרוס בסיפא שהוא נשבע "בה ובמה שכתוב בה", כי דבר פשוט הוא, ונכלל בדברי המציעתא.

אלא, יש לגרוס בסיפא [שכאמור, העמדונה עתה שהיא מדברת בכגון שהוא מחזיק בידו את התורה], שנשבע "בה" בלבד!

[הגירסא להלן היא לפי גירסת הר"ן!]

3. בגמרא מתבארים שני אופנים בכיאר המשנה:

האחד: שאמר "קונם עיני בשינה", אבל אם אמר בלשון השנוי במשנה, אין הנדרים חלים כיון שהדיר עצמו בדבר שאין בו ממש, ובגמרא יתבאר מאי קא משמע לן משנתנו.

השני: אכן אמר כלשון השנוי במשנה "קונם שאני ישן", שפירוש לשונו הוא: "מה שאני ישן יהא עלי קונם", ואף שנדר בדבר שאין בו ממש הוא, בכל זאת מדרבנן חלים הנדרים אף על דבר שאין בו ממש.

וכתב הר"ן: ככולהו גרסינן "שאני ישן" בלא יו"ד, ובשבעות [כלומר: במשנה השנויה לקמן טו ב בענין שבועות] גרסינן: "שאני ישן" ביו"ד, דמשום דבנדרים מתפיס חפצא אנפשיה תני להו בלשון "שאני", כלומר: "מה שאני", ומשום דבשבועות אסר אנפשיה תני להו בלשון

"שאני" ביו"ד.

ופירושו של הר"ן הוא בהכרח לפי הסובר שהמשנה כפשוטה ואמר בלשון הזה שעובר מדרבנן על כל יחל ואף שאין בו ממש; ואם כן למדנו מדבריו, שאם יאמר "קונם שאני ישן" לא יהיה בו איסור אפילו מדרבנן.

וטעמו, משום שלא אסרו חכמים אלא אם הוא בדרך "מתפיס חפצא אנפשיה", שאסר את השינה עליו. אבל אם אסר את עצמו מלישון, הרי אפילו מדרבנן אין ממש בנדרו, וכן נראה גם מדברי המאירי בפירוש המשנה; וכעין זה כתב ב"חזון איש" סימן קלו לדרך ה"סקי"א, בדעת הרא"ש בשבועות.

4. אף שלשון הפסוק ולשון המשניות הוא "לא יחל דברו", בכל זאת הגמרא משתמשת בלשון "בל יחל".